

ЕКОНОМІКА І РЕГІОН

ЭКОНОМИКА И РЕГИОН

ECONOMIC AND REGION

Науковий вісник Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка № 1 (4) 2005

Видається з липня 2003 р. Виходить чотири рази на рік. Свідоцтво про державну реєстрацію KB 7560, видане 15.07.2003 р. Державним комітетом інформаційної політики, телебачення і радіомовлення України.

Редакційна колегія:

ОНИЩЕНКО В.О. - д.е.н., проф., ректор Полтавського національного технічного університету ім. Ю. Кондратюка, зав. кафедри фінансів Полтавського національного технічного університету ім. Ю. Кондратюка - головний редактор; ГРИШКО В.В. - д.е.н., проф., зав. кафедри менеджменту і маркетингу Полтавського національного технічного університету ім. Ю. Кондратюка - заступник головного редактора; Дубішев В.П. - д.е.н., проф., зав. кафедри економічної теорії Полтавського національного технічного університету ім. Ю. Кондратюка - відповідальний секретар; КОЗЬМЕНКО С.М. - д.е.н., проф., зав. кафедри менеджменту Української академії банківської справи; ОПРЯ А.Т. - д.е.н., проф., зав. кафедри обліку та аудиту Полтавського національного технічного університету ім. Ю. Кондратюка; Поважний О.С. - д.е.н., проф., проректор Донецької державної академії управління, зав. кафедри фінансів; ПИЛА В.І. - д.е.н., проф., заст. директора Науково-дослідного інституту Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України; АМІТАН В.Н. - д.е.н., проф., голова Донецького регіонального відділення Академії технологічних наук України; НІКОЛЕНКО С.С. - д.е.н., проф., зав. кафедри економіки підприємства Полтавського університету споживчої кооперації України; Шевченко А.Ф. - д.е.н., проф. кафедри економічної теорії Полтавського університету споживчої кооперації України; ПАЛАНТ О.А. - доц., відповідальний редактор.

Друкується за рішенням Вченої ради Полтавського національного технічного університету ім. Ю. Кондратюка (протокол № 5 від 21.01.2005 р.)

Верстка А.В. Міщенко. Літредактор О.О. Яркова. Коректор Т.Р. Третяк.

© Назва, концепція, зміст і дизайн журналу "ЕІР" є інтелектуальною власністю редакції журналу "Економіка і регіон" і охороняється законом про авторські і суміжні права.

При передруці посилання на журнал "ЕІР" обов'язкове. Матеріали друкуються мовою оригіналу.

Здано до набору 16.08.2004 р. Підписано до друку 21.02.2005 р.
Формат 60x80 1/8. Ум.-друк. арк. - 20,91. Обл.-вид. арк. - 23,54.
Адреса редакції: 36601, Полтава, Першотравневий просп., 24.
Тел.: 8(05322)2-98-75; факс: 8(05322)2-28-50.

e-mail: rector@pstu.pi.net.ua
Видано Редакційно-видавничим відділом Полтавського національного технічного університету ім. Ю. Кондратюка.
Замовлення № 64. Наклад 300 прим.

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

3 ОНИЩЕНКО В.О. Місце банків Полтавської області у банківській системі України

7 СТАРОВІРЕЦЬ А.С., ДОБРЯНСЬКА В.В., ЩЕПАК В.В. Управління виведенням підприємства з кризового стану шляхом інвестицій у перспективне виробництво

11 ДОБРЯНСЬКА В.В., ЩЕПАК В.В. Проблеми вдосконалення системи управління якістю на промислових підприємствах

14 ЩУР О.В., ЩУР Н.І. Амортизація як фактор активізації інвестиційної діяльності

18 КОСЯЧЕВСЬКА С.М., МАСЛОВ П.М., МАЙСТРЕНКО Ю.О. Визначення шляхів розвитку інноваційного процесу в промисловості України"

21 ЩУР В.П., КРАМАРЕНКО Н.А., ТЯГНИРЯДНО Л.Л.

Удосконалення системи залучення фінансових ресурсів для здійснення інвестиційної діяльності

23 КОМЕЛІНА О.В., КОЛІСНКО А.Г., АНЮК М.В. Методика кількісної оцінки ефективності заходів з утилізації втрат теплової енергії на промислових підприємствах

26 КАМІНСЬКА Т.М. Удосконалення фінансування регіонального ринку медичних послуг

29 ЦИБА Т.Є. Сутність та організаційно-управлінські аспекти діяльності корпорацій в світі інтеграційних тенденцій

34 ГУЗИНІН О.І. Економічна оцінка і оптимізація інвестиційних проєктів систем водопостачання

38 БЕЙГУЛ С.Б. Нормативно-правове регулювання підприємницької діяльності та основні напрями його вдосконалення

41 ЧОРНА Т.В. Проблеми фінансового забезпечення інноваційної діяльності промислових підприємств Полтавської області

46 КАПЛУН І.В. Активізація інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні

- 49 СВІТАЛКА В.П. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності підприємств регіонів України
51 ОКУНЕВИЧ І.Л., ОСКОМА О.В. Вплив джерел фінансування на ефективність інвестиційного проекту
53 МАРГОЛИЧ І.І. Економічна оцінка інноваційного розміщення інвестицій на підприємствах і в регіонах України
57 АЛЯМКІН Р.В. Основні напрями реструктуризації регіонального промислового комплексу Полтавської області
61 БАБКІН Д.О. Комплексна оцінка спільного ризику підприємства

ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

- 66 ПІЧУГІН С.Ф., СЕМКО О.В. Оптимізація фінансових ризиків при аналізі конструктивних рішень інвестиційних проектів
68 ЗАЯЦЬ Т.А. Проблеми інноваційно-інвестиційного забезпечення соціального розвитку регіонів
71 ТЯН Р.Б., ГРАБОВСЬКИЙ І.С. Особливості розвитку інвестиційного процесу в регіональній економіці
74 ШЕВЧЕНКО Л.С. Конкурентне управління фірмою для забезпечення її сталого розвитку
77 ТЯН Р.Б., ДЕМЧЕНКО М.М. Роль держави в активізації інноваційної діяльності регіонів України
80 ЯКОВЕНКО Л.І. Роль промислової політики у формуванні інноваційної моделі економічного розвитку
82 КУЗНЯК Б.Я. Проблеми становлення малого підприємництва в Україні
88 ЧИЧКАЛО-КОНДРАЦЬКА І.Б., КОВАЛЬ С.О. Проблеми та перспективи інноваційного розвитку регіональної економіки
91 ЛЕМІШКО О.О., РУДОВ О.П. Залучення інвестиційних ресурсів у основний капітал України
96 КАСИЧ А.О. Оцінка умов формування національної інноваційно-інвестиційної системи України
100 ВАСИЛЬЄВА Н.К. Напрями аналізу інвестиційного стану інноваційної модернізації аграрних технологій регіону
103 ПОХИЛЮК В.В. Зміцнення економічної безпеки країни в умовах зростаючого впливу фінансово-промислових груп на інноваційні процеси в регіонах
105 ОНЩЕНКО О.А. Методика оцінки інвестиційної привабливості регіонів: теоретичний аспект
107 МОНАСТИРНИЙ С.В. Комерційні банки як регулятори та гаранті соціально-економічних процесів регіону
110 РЖЕПІШЕВСЬКА В.В. Джерела інноваційного розвитку регіонів
114 ВОЛОШИНА Н.М. Інвестиційно-інноваційні процеси в Україні
118 ЗАВОРА Т.М. Регіональні фактори стабілізації соціально-економічних відносин в Україні (на прикладі Полтавської області)
121 МОГИЛОВА А.Ю. Вдосконалення методики оцінки ефективності проектного фінансування в телекомунікаційній галузі України в умовах інноваційного розвитку

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

- 124 ДУБШЦЕВ В.П., СВИСТУН Л.А. Перспективи розвитку іпотечних земельних відносин в регіонах України
128 НІКОЛЕНКО С.С., БЄЛОВ О.В. Особливості розподілу основних складових науково-технічного потенціалу за регіонами України
132 ДУБШЦЕВ В.П., ЖОВНІР Н.М. Регіональний зміст процесу управління культурою праці
136 ДЕРКАЧ Т.М., ДМИТРЕНКО Т.А. Використання технологій дистанційного навчання в системі післядипломної освіти
137 ТИТАРЕНКО Л.М., ТИТАРЕНКО Т.Б. Розвиток регіональних інформаційних систем.
140 РЕДКІН О.В., НОСАЧ О.Б., ТОЛКАЧОВ Д.М. Особливості формування інноваційної сфери та основні аспекти економічного управління створенням і реалізацією сучасних інноваційно-інвестиційних проектів і програм
146 ВАТЧЕНКО О.Б. Особливості процесу приватизації в Україні
149 ЗЕРНЮК О.В., ОВСІЙ О.Д. Розрахунок витрат на експлуатацію житлових будинків — основна база інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств житлово-комунального господарства
152 БОЖАНОВА В.Ю. Джерела фінансування житлового будівництва в Україні
155 КОМЕЛІНА О.В., ДІДЕНКО С.В. Сучасні передумови впровадження інноваційних технологій в аграрному землерустві
159 ФИСУН І.В., ЛИЗЬ Т.Ю. Особливості розвитку страхового ринку України 2000-2004 років
162 ЛЕБЕДИК Г.В., ШУЛЯК О.М. Інтелектуальний потенціал держави — джерело інноваційного розвитку
166 ДМИТРЕНКО А.В. Облік і розподіл витрат допоміжних виробництв, як елемент управління витратами у будівництві
169 БЕРЕЗІНА Л.М. Управління регіональним аграрним сектором в контексті методологічних принципів економічних шкіл.
172 ЗУБЧЕНКО Н.А. Кооперативне кредитування, як один із шляхів фінансування сільськогосподарських товаровиробників
175 МІЛАШЕНКО Т.Т. Формування елементів інфраструктурного забезпечення інноваційного розвитку регіону (на прикладі Полтавської області)
178 РУТГАЙЗЕР А.Ю. Використання інструментів ситуаційного аналізу для визначення ринкової сталості підприємств і організацій в економіці перехідного періоду
182 Анотації
188 Запрошуємо до співпраці
192 На Вашу книжкову полицю

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Т.М. Деркач, Т.А. Дмитренко.

Полтавський національний технічний університет ім. Ю. Кондратюка.

Технології навчання сьогодні переживають революційні зміни. Необхідність розробки і застосування високотехнічних освітніх систем продиктована високим рівнем технологій у передових галузях виробництва. Однією з таких форм і є дистанційне навчання (ДН). Це нова форма організації освіти, заснована на використанні персональних комп'ютерів, електронних підручників, функціонального програмного забезпечення і засобів комунікацій, що представляють нову технологію навчання. Навчальний процес в основному проходить у режимі самостійної роботи слухача. Більша частина операцій з організації навчального процесу проводиться в автоматизованому режимі, що базується на сучасних засобах телекомунікацій.

Інтернет-навчання, або дистанційне навчання як інновація, прийшло на український ринок навчальних послуг декілька років тому. За цей час в різних містах України з'явилося багато творчих колективів, які активно впроваджують e-learning в освітню сферу. Це — декілька харківських вузів (Національний технічний університет "ХПІ"; Харківський національний університет радіоелектроніки); Державна академія управління при Президенті України; Львівський інститут менеджменту; Києво-Могилянська академія; Київський національний торговельно-економічний університет; Інститут інвестиційного менеджменту; Дніпропетровська Академія бізнесу, менеджменту і права; Азовський регіональний інститут управління; Запорізький національний технічний університет; Вінницький державний технічний університет та інші [1].

Дистанційне навчання — це інновація, яка потребує наукових досліджень та великих зусиль для просування її на ринок. Наукові дослідження дистанційного навчання (ДН) ведуться за такими напрямками: технічне та програмне забезпечення ДН, методика ДН, економічні аспекти ДН. Питанням теоретичного і практичного освоєння дистанційної освіти в тому або іншому напрямку присвячені роботи [1], [2] та ін.

Сьогодні стало актуальним питання впровадження дистанційного навчання й у систему післядипломної освіти. І наш навчальний заклад не стоїть осторонь від цих проблем. При Полтавському національному технічному університеті ім. Ю. Кондратюка діє Центр післядипломної освіти. Одним з напрямків його діяльності є підвищення кваліфікації і перепідготовка фахівців у зв'язку з переходом на нові технології ви-

робництва, а також перепідготовка фахівців та спеціалістів, чийі знання та навички не потрібні на ринку праці.

В найближчі роки зросте роль післядипломної освіти. Це буде викликано змінами демографічної ситуації, яка виникне через кілька років, коли різко знизиться випуск у школах. Тому необхідно вже зараз розширити можливості підвищення кваліфікації й отримання другої вищої освіти. У центрі достатньо ресурсів для організації нового виду навчання. Дистанційне навчання дозволить кардинально розширити освітній простір університету, забезпечуючи рівність доступу до них не тільки усіх жителів обласного центра, але і районів як Полтавської області, так і областей, що межують з нею.

Застосування дистанційних освітніх технологій у системі післядипломної освіти має цілий ряд переваг:

1) *рентабельність і швидка окупність витрат.* При експлуатації таких систем помітно знижуються транспортні витрати, витрати на оплату праці викладачів і оренду приміщень, на обчислювальну техніку, щоправда, при деякому підвищенні витрат на учбово-методичні посібники, рекламу й Інтернет або поштово-службу. Сьогодні спостерігається настільки велика розмаїтість форм ДО і їхніх комбінацій, що завжди можна знайти прийнятну схему організації освітнього процесу по дистанційних технологіях, яка може бути рентабельною навіть на етапі її впровадження;

2) *можливість необмежених наборів студентів при відносно обмеженому персоналі центра.* Кількість методистів, що працюють зі студентами при наявності автоматизованої системи обліку, може бути значно зменшеною. Але при цьому необхідно, щоб методисти вміли обмінюватися інформацією зі студентами по електронній пошті;

3) *невисока вартість навчання,* знижує витрати на одного студента приблизно в півтора-два рази, у порівнянні з традиційними формами навчання (заочної, очної, очно-заочної);

4) *можливості навчання в будь-якому віці,* отримання освіти для інвалідів, одержання диплома престижного вузу у віддаленому районі проживання, оволодіння сучасними комп'ютерними технологіями.

Однак створення системи дистанційного навчання під силу далеко не кожному вузові. Перехід до нових освітніх технологій можливий тільки при досягненні визначено-

го кадрового, технологічного і технічного рівня.

Основним для успішного впровадження дистанційних освітніх технологій є людський фактор. Якісна дистанційна освіта можлива тільки тоді, коли існує якісна традиційна освіта, тому що в основі навчального процесу ДО лежить електронна бібліотека, створювана викладачами і фахівцями даного вузу.

Наступний за значимістю фактор — технологічний. Розробка електронних навчальних видань можлива тільки за наявності у вузі високих технологій і грамотних фахівців цих технологій. Сучасні навчальні електронні видання повинні бути мультимедійними та інтерактивними. Вони повинні мати зрозумілий інтерфейс, гарний дизайн, високу швидкість. Зібрати команду фахівців, оснастити її необхідним ліцензійним програмним забезпеченням, комп'ютерною і спецтехнікою, адаптувати її до освітніх технологій — це велика і кропітка праця.

Нарешті, останній вирішальний в сучасних умовах фактор - фінансовий. Створення телекомунікаційної мережі для забезпечення навчального процесу вимагає солідних інвестицій.

Впровадження дистанційного навчання, крім переваг, має і ряд труднощів. І пов'язано це насамперед з низьким рівнем інформатизації в Україні. В останні роки кількість користувачів мережі Інтернет в Україні значно збільшилася, більше того, на сьогоднішній день існує реальний прогноз, відповідно до якого до 2006 р. 7-10% населення України будуть активними користувачами інтернету [1].

Інформатизація навчання, впровадження нових освітніх технологій у підготовку та перепідготовку спеціалістів дозволить підняти на якісно новий рівень систему післядипломної освіти та значно підвищити ефективність дистанційної форми навчання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Коваленко О. Особливості представлення інформаційних продуктів у глобальному інформаційному середовищі // Новий колегіум. — 2003. — № 3/4. — С. 68-70.
2. Журавльов А.В. Проблеми створення та основні завдання інформаційно-технологічної підсистеми дистанційного навчання в системі підвищення кваліфікації державних службовців // Вісник УАДУ. — 1999. — № 3. — С. 335-339.
3. Типове Положення про дистанційну форму навчання в навчальному закладі // dist.ru@jacobsgrups; 2002.

РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

Л.М. Титаренко, кандидат економічних наук;
Т.Б. Титаренко.

Полтавський національний технічний університет ім. Ю. Кондратюка.

На сучасному етапі впровадження інформаційних технологій суттєво змінює соціально-економічний розвиток суспільства. Парадигма ХХІ століття - створення інформаційної економіки. Формування такої системи трактується в економічній літературі як обов'язкова складова становлення в Україні сучасного механізму підтримки підприємництва, проведення соціальної політики, регулювання міжгалузевих пропорцій.

Зазначимо, що за останні роки питанням інформаційного забезпечення економічного розвитку приділяється значна увага. Дослідження з цієї специфічної теми започаткували зарубіжні вчені Ж. Елльоль, Дж. Гелбрейт, Д. Белл, які характеризували інформацію як чинник що забезпечує макроекономічну рівновагу. Українські вчені В. Геєць, А. Чухно, Н. Пономаренко, Є. Головаха, Н. Паніна висвітлюють аспекти формування інформаційної системи, розглядають теоретичні та методичні засади становлення регіонального інформаційного ринку. Не дивлячись на значні доробки в теоретичній базі досліджень інформаційних процесів, в даній сфері залишається багато невирішених проблем У цій статті ми актуалізуємо увагу на умовах розвитку інформаційних систем на рівні держави і регіону, охарактеризуємо їх особливості, притаманні Україні.

Щоб підійти до визначення інформаційної системи, необхідно зважати на те, що будь-яка складна система певним чином структурована і включає у себе ряд підсистем. Як система в цілому, так і її окремі підсистеми виконують певну сукупність субординованих функцій. Функції взагалі — це спосіб відправлення сутності системи або її підсистем. Існує цільова функція всієї системи, що виражає загальну спрямованість її розвитку, та інші важливі функції, які характеризують її існування і розвиток, як єдиного цілого. Водночас окремі підсистеми даної системи виконують свої специфічні функції, залежно від ієрархії їх взаємодії з системою в цілому і між собою. Система характеризується наявністю своїх об'єктів, суб'єктів та їх взаємодією, яка забезпечує відтворення і розвиток системи.

З цієї точки зору розвиток інформаційної системи передбачає створення багаторівневої мережі відповідних організаційних структур, які повинні виконувати функцію координації підприємств і організацій, зайнятих інформаційним забезпеченням соціально-економічного розвитку. Учасниками цього асоціативно-об'єднання повинні бути міністерства і відомства, регіональні органи влади, виробничі і торгово-посередницькі організації, науково-дослідницькі організації і вузи, рекламні організації, спеціалізовані засоби ма-